

Editör'den...

Ülkü Doğanay
Ankara Üniversitesi

Kültür ve İletişim, 36. sayısından itibaren yayın hayatına hem basılı hem de elektronik ortamda devam ediyor. Böylelikle, iletişim ve kültür alanında çalışmalarını sürdüren akademik çevreler kadar, Türkiye'nin her yerinde iletişim ve kültür konularıyla ilgilenen, insan varoluşunun ve kültürünün temel bileşimi olarak iletişimi sorunlaştıran, bu alandaki güncel akademik eğilimleri ve tartışmaları takip etmek isteyen okura da ulaşmayı hedefliyor. *e-ki*'ye ki.imge.com.tr adresinden erişebilirsiniz.

ki'nin bu sayısında, kör hakem değerlendirmesinden geçen sekiz özgün yazı; bir değini, bir etkinlik değerlendirmesi ve bir kitap eleştirisi yer alıyor. 36. sayının ilk yazısı, Kemalist Tek Parti döneminde ulusal kimliğin inşası ve dönüştürülmesinde politik hitabete yüklenen role odaklanıyor. Halise Karaaslan Şanlı'nın kaleme aldığı "Tek Parti Döneminde Politik Söz ya da Retoriğin Yeri" başlıklı yazı, 1930'lardan itibaren rejimin inşasında ve meşrulaştırılmasında politik söze

yüklenen rolü, bu dönemde politik söz üzerine yazılmış metinleri irdeleyerek ve Halk Hatipler Teşkilatı, Halkevleri, Halk Kürsüleri, radyo ve kamusal törenler gibi politik konuşmanın üretilme ve yayılma araçlarını ele alarak ortaya koyuyor.

İkinci yazı, 2000'li yılların Türkiye'sine odaklanıyor ve bu sefer yazılı basının ulusal kimlik inşasındaki rolünü sorunlaştırıyor. İnan Özdemir Taştan ve Hatice Çoban Keneş'in, "Papa XVI. Benedict'in Ziyareti Ekseninde Ulusal Basında Kendimize Bakmak: Hoşgörülü ve Medeni Müslümanlar, Hayran Olunması Türkler" başlıklı yazısı, Papa'nın 2006 yılındaki Türkiye ziyareti sırasında en çok satan üç gazetede yer alan haberleri, milliyetçi ve ırkçı-ayrımçı ideolojilerin ortak keseni olan "biz" ve "onlar" karşıtlığının kurulmasına aracılık eden söylemsel stratejiler açısından irdeliyor. Yazarlar, Türklüğün ve Müslümanlığın yüceltilmesi ve bununla karşıtlık içinde "Hristiyan öteki"nin haber söyleminde kurulma biçimlerini örnekleriyle ele alıyorlar.

Hakem değerlendirmesinden geçerek yayımlanmaya hak kazanan üçüncü yazı, Gül Yaşartürk'e ait. "Hilelik: Nuri Bilge Ceylan'ın Üç Maymun Filminde Suç ve Suçun Yeniden Üretimi" başlıklı yazıda, Yaşartürk, Nuri Bilge Ceylan'ın sinemasında suçluluk ve utanç duygusunun temel olduğu saptamasından yola çıkıyor. Yazar, sırasıyla Hannah Arendt'in *Kötülüğün Sıradanlığı*, David Greaber'in *Borç* ve Walter Benjamin'in *Din Olarak Kapitalizm* eserlerinde ortaya koydukları savları takip ederek, *Üç Maymun* filminde suç ve suça ortak olma, para ve paranın temsil ettiği değerler gibi temaların ele alınışını ve son olarak Slavoj Zizek'in *Yamuk Bakmak* adlı eserinden yola çıkarak filmin karakterleri arasındaki güç hiyerarşisini ortaya koyan bakış ve gözetleme düzeneklerini irdeliyor.

"Medya Aktivizminin bir Biçimi Olarak Taktiksel Medya: icmihrak.blogspot.com Üzerine bir Analiz" başlıklı dördüncü yazı, Oya Morva'ya ait. Kör hakem değerlendirmesini geçen bu yazıda, Morva, dijital iletişim teknolojilerinin gelişimine koşut olarak, geleneksel aktivizm biçimlerinin de yeni mücadele alanlarına ve bu alanlarda "taktiksel medya" başlığı altında ele alınabilecek alternatif eylem pratiklerine kavuştuğunu tespit ediyor. Yazar, dijital oturma eylemleri, kırıcılık, kültür bozumu gibi yeni aktivizm formları ile anaakım kültürden dışlanmış ve anaakım medyaya erişimleri sınırlanmış olanların, güncel politik ve sosyal meselelere dair eleştirilerini dile getirebilmelerini ve muhalefet edebilmelerini müm-

kün kılan taktiksel medyanın önemini vurguluyor. Makalede, *iç mihrak kolektifi*'nin kültürbozumu (*culture jamming*) uygulamaları, medyanın taktiksel kullanımının, anaakım medyanın sözcülüğünü yaptığı hâkim ideolojileri eleştirme ve bozuma uğratma potansiyelini örneklemek üzere irdeleniyor.

kı'de yer alan ve siber uzamın kamusal alanı dönüştürme potansiyeline odaklanan bir diğer yazı, Aslı Telli'nin "Picnoleptic Horizons of the Knowledge Decade: Techno-Creative Communities in Turkey" başlıklı makalesi. Yazar, Paul Virilio'nun *Kaybolmanın Estetiği* başlıklı eserinde kullandığı ve zamanda kısa/belirgin sekmelere, anlık bilinç kaybına, "kaçırılan yaşamsal anlar"a karşılık gelen "piknolepsi" kavramından yola çıkarak kamusal meselelerin piknoleptik multi-medya sanat çalışmaları aracılığıyla sanal uzama taşınabileceğini ileri sürüyor. Web 2.0 yaratıcı paylaşım platformlarında ve tekno-kreatif web 3.0 devrinde piknoleptik yurttaşlığın kent hakkına ilişkin getirdiği yeni bakışla kamusal alanı dönüştürme gücüne değinen yazar, örnek olarak seçtiği sanat eserleri üzerinden siber uzamın tekno-kültürel yurttaşlık kalıplarını dönüştürme potansiyelini sorunlaştırıyor.

Hakem değerlendirmelerini geçen altıncı yazı ise, Ezgi Burgan'a ait ve "İşgal, Görkem, Tehlike: Kadifekale Gençlik Altkültürünün Deneyimlerinde Kentsel Dönüşüm Anlatıları" başlığını taşıyor. Burgan, İzmir Kadifekale'de yürütmüş olduğu bir alan araştırmasının sonuçlarından yola çıkarak, neoliberal

kentsel dönüşüm söyleminin temel savlarını oluşturan “işgal”, “görkem” ve “tehlike” anlatılarının burada yaşayan gençler tarafından yeniden anlamlandırılma, sorgulanma ve deneyimlenme biçimlerini tartışmaya açıyor.

kî'nin 36. sayısında yer alan yedinci akademik makale Fatih Keskin'e ait. “Erdem Koruyucuların Mücadele Alanı: Politik Doğruculuk Üzerine Düşünceler” başlıklı makale, Türkiye’de medya tarafından kısmen ele alınmakla birlikte akademik çevrelerde görece sınırlı ilgi bulmuş bir kavram olan “politik doğruculuk”un Amerika’da üniversiteler ve akademik çevrelerdeki gelişimini çokkültürlülük ideolojisi ile ilişkisi bağlamında irdelemekte; ayrıca kavramın Avrupa’da akademik ve popüler tartışmaların gündemine hangi konular bağlamında girdiğini tartışmakta. Keskin, sağ ve sol çevrelerden kavrama getirilen eleştiriler ve kavramın sınırlılıklarına ve olumlu yanlarına ilişkin değerlendirmeler çerçevesinde yürüttüğü tartışmayı, politik doğruculuğun olanaklılığını ve yetkinliğini sağlayabilecek alanları yaratacak, baskı söylemlerini çökerterek özgürleştirici eylemleri hızlandırabilecek yeni anlatıların gerekliliğine yaptığı vurgu ile sonlandırıyor.

kî'nin yeni sayısında yer alan ve kör hakem değerlendirmelerinden geçen son yazı ise “Medya Sorumluluğu Düşüncesinin Yeniden İcaadı: Yönetimsellik Ekseninde Bir Kavrayışa Doğru” başlığını taşımakta. Oğuzhan Taş’ın kaleme aldığı ve medyanın etik sorumluluğu

konusuna neoliberal rasyonalite mantığının ve yönetsellik anlayışının dışında bir perspektiften bakmanın önemini altını çizdiği bu makale, iletişim çalışmalarında ve eğitiminde merkezi bir önem atfedilen “etik” meselesinin ele alınışındaki temel yaklaşım sorununu ortaya koymakta. Yazar, hâkim sorumluluk retorığının ardında yatan “iktisadi fayda” itkisinin iletişim etiği tartışmaları açısından merkezi bir yer taşıması gereken kamusal iletişimin zeminini nasıl kazdığını açıkladığı yazıda, mevcut medya etiği yazınının sorumluluk ve hesapverebilirlik arasındaki bağlantıyı kurmada zayıf kaldığını ve hesapverebilirliği durağan bir süreç olarak tarif ederek hataların düzeltilmesi, geri besleme yollarının açık tutulmasının ve ombudsmanlık mekanizmaları ile sınırladığını belirtmekte. Taş’a göre, temel sorun, iletişim etiği üzerine yürütülen akademik tartışmaların liberal basın özgürlüğü kavrayışının sınırlarının ötesine gidememesinde yatar. Taş’ın bu saptaması, özellikle ulusal medyanın, 7 Haziran Milletvekili Genel Seçimleri’nin ardından rejimin aksaklıklarının giderilmesi ve daha fazla özgürlük ve demokrasi taleplerinin yanıtlanabilmesine dair yolların açılacağı yönünde oluşan olumlu atmosferi kısa sürede terk ederek adeta savaş çığırtkanlığı yapan, 1990’lı yıllarda aşına olduğumuz ama yine de bir daha eskisi gibi olmayacağını ümit ettiğimiz savaş diline bir anda nasıl geri döndüğünü gözlemlediğimiz bu günlerde, özel bir önem taşımakta. Bu

dönemde, içinde bulunduğumuz savaş atmosferinin meşrulaştırılmasında medyanın oynadığı rol düşünüldüğünde, medyanın kamusal sorumluluğu düşüncesinin ve medya etiği anlayışının yeni bir bakışla ele alınmasının gerekliliği de daha iyi anlaşılmalıdır.

36. sayıda, hakem değerlendirmesinden geçen yazıların dışında, bir *değini* yazısı da yer almakta. Mutlu Binark, “‘Habeas data’ Kavramı ve Kavramın Kişisel Verilerin Korunması Tartışmalarına Katkısı” başlıklı yazısında, kişisel verilerin korunması gerekliliğinin kuramsal zeminini oluşturan “habeas-data” kavramı ve Latin Amerika ülkeleri örneğinde anayasal bir hak ya da temel bir ilke olarak habeas-data uygulamalarına dair bir tartışma yürütmekte.

Can Irmak Özınanır ise, etkinlik değerlendirmesi başlığı altında, 18-19 Haziran 2015’te Londra’da dört genç akademisyen tarafından düzenlenen ve Gramsci’nin düşüncesi üzerine tarih, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, dilbilim, kültür, edebiyat gibi farklı disiplinlerden genç akademisyenlerle alanın önde gelen akademisyenlerini bir araya getiren “Dün ve Bugün: Gramsci’nin Düşüncesinde Felsefe, Politika ve Tarih” başlıklı konferansı değerlendiriyor.

k7’nin 36. sayısının son yazısı, İlkay Kara ve N. Ceren Salmanoğlu Erol’a ait. Meral Özbek’in derlediği ve Mayıs ayında genişletilmiş üçüncü baskısını yapan *Kamusal Alan* kitabını, siyasal iletişim ve kamusal alan üzerine çalışmalarını sürdüren

iki genç akademisyenin gözüyle değerlendiriyorlar. Kitaba eklenen yeni yazıları merkeze alarak kamusal ve alternatif kamuların mükünlüğü sorununu tartıştıkları yazıyı “alternatif kamusal alanlar yaratan deneyimlerin ışığında ‘konuşabilmek’, dayanışmak ve toplulukların demokrasisi için kamusal alan tartışmaları”nın hâlâ önemini koruduğu saptamasıyla barışa yaptıkları çağrı ile sonlandırıyorlar.

Bu sayıda yer alan ve almayan yazıları titizlikle okuyan, değerlendiren hakemlere, değerli birikimlerini *k7*’nin okurlarıyla paylaşan yazarlara ve yazıların yayına hazırlanması aşamasında büyük emek harcayan editör yardımcılarını N. Ceren Salmanoğlu Erol ve Merve Diltemiz Mol’a teşekkür etmek istiyorum. Önceki sayılarda olduğu gibi bu sayıda da Melih Mol İngilizce metinlerin düzeltisi ve tercümesini üstlendi. Bu arada *ki*, sosyal medya hesaplarını da aktif biçimde kullanmaya başladı. *k7*’nin facebook <https://www.facebook.com/kidergisi> ve twitter <https://twitter.com/kidergisi> hesaplarını takip ederek iletişim ve kültür alanındaki güncel gelişmeler, toplantılar ve tartışmalar hakkında bilgi edinebilirsiniz. Derginin sosyal medya editörlüğünü üstlenen Can Irmak Özınanır’a teşekkürler... Ayrıca, *k7*’nin web sayfasını ki.imge.com.tr ziyaret ederek güncel ve eski sayılar hakkında bilgi edinebilirsiniz.

Editör yardımcımız Nilüfer Pınar Kılıç’ın güzel bebeği Bahar’a hoş geldin diyerek bitirelim...